

A családokat érintő adóalap kedvezmények (első házások kedvezménye és családi kedvezmény) 2019. évi szabályai

Az első házások kedvezményéről a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja törvény) 29/C. §-a, a családi kedvezmény igénybevételének szabályairól 29/A. és 29/B. §-a rendelkezik.

1. Az első házások kedvezménye

Az első házások kedvezményével az arra jogosult magánszemély az összevont adóalapját csökkentheti – akár már év közben az adóelőleg megállapítása során –, a családi kedvezményt megelőző sorrendben. Ez azért fontos mert, ha a magánszemély mindkét kedvezményre jogosult és nincs elegendő adóalapja, akkor a családi kedvezmény szempontjából lehetősége van családi járulékkedvezményt igénybe venni, ha azt az Szja törvény szerint – adóalap hiányában – már nem tudja érvényesíteni.

Az első házások kedvezményének érvényesítésére a házaspár akkor jogosult, ha 2014. december 31-ét követően került sor – akár belföldön, akár külföldön – a házasságkötésre és legalább egyiküknek ez az első házassága. Mindez azt jelenti, hogy a házaspár azon tagja is jogosult e kedvezmény érvényesítésére, megosztására, akinek nem ez az első házassága. A bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Békvt.) 3. § (1) bekezdése alapján a házastársakra vonatkozó rendelkezéseket a bejegyzett élettársakra is alkalmazni kell, ezért a házastárs kifejezés alatt a továbbiakban a bejegyzett élettársat is érteni kell.

Fontos megjegyezni, hogy miután a kedvezmény igénybevétele nincs életkorhoz kötve, nincs akadálya annak sem, hogy akár a szenior korosztályba tartozó „ifjú pár” vegye igénybe azt, ha legalább az egyik fél az első házasságát köti és van az összevont adóalapba tartozó jövedelmük.

A házastársak által együttesen érvényesíthető **első házások kedvezményének összege** jogosultsági hónaponként **33 335 forint**, ami azt jelenti, hogy az általuk fizetendő adó összege 5 ezer forinttal csökken.

Jogosultsági hónapként a házassági életközösség fennállása alatt a **házasságkötés hónapját követő 24 hónap** vehető figyelembe. Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy az a házaspár, aki 2019. január 3-án kötött házasságot, a kedvezményt 2019 februárjától - 2021. január végéig érvényesítheti.

Miután a kedvezmény csak a házassági életközösség fennállása alatt érvényesíthető, ezért értelemszerűen megszűnik a jogosultság a 24 hónapos időszakon belül, ha a házaspár elválik, vagy az egyik fél meghal.

Az első házasság kedvezményét a házastársak közösen érvényesítik. Ez történhet úgy, hogy a 33 335 forint összeget döntésük szerint megosztják egymás között, vagy úgy, hogy a kedvezményt kizárólag egyikük veszi igénybe. Közös érvényesítés esetén, a házaspár együttesen 5 000 forinttal kevesebb adót fizet havonta. A kedvezmény közös igénybevétele az adóbevallásban független attól, hogy az adóelőleg megállapításánál mely házastársnál történt annak figyelembevétele.

Az **igénybevétel feltétele** a házastársak - adóbevallásban közösen tett, egymás adóazonosító jelét is feltüntető - **nyilatkozata**, amely tartalmazza, a kedvezmény összegének megosztására vonatkozó döntésüket, vagy hogy a kedvezményt melyikük veszi igénybe.

A kedvezményt a házastársak már év közben is igénybe vehetik az adóelőleg megállapítása során. Erről bővebben az 5. pontban („Adóelőleg meghatározása”) tájékozódhat.

2. Családi kedvezmény

A családi kedvezmény az összevont adóalapot csökkentő olyan adóalap-kedvezmény, amelyet az arra jogosult – jogosultsági hónaponként – az eltartottak számától függően a kedvezményezett eltartottak után érvényesíthet.

2.1. Jogosult¹

Az Szja törvény a következők szerint határozza meg, hogy ki lehet a családi kedvezmény jogosultja:

- a) az a magánszemély, aki a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.) szerint gyermekekre tekintettel **családi pótlékra jogosult**², továbbá **a jogosulttal közös háztartásban élő, családi pótlékra nem jogosult házastársa** (például a nevelőszülő házastársa);

A Cst. 7. § (1) bekezdés a) pontja értelmében családi pótlékra jogosult a szülővel együtt élő élettárs, ha az ellátással érintett gyermekkel közös lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkezik és a szülővel élettársként legalább egy éve szerepel az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásában, vagy a szülővel fennálló élettársi kapcsolatát az ellátás megállapítására irányuló kérelmet legalább egy évvel megelőzően kiállított közokirattal igazolja. A gyakorlatban

¹ Szja törvény 29/A. § (3) bekezdés.

² Kivétel az Szja törvény 29/A. § (3) bekezdés aa)-ac) pontjaiban felsorolt magánszemélyek, tekintettel arra, hogy ezek a személyek foglalkozásukra tekintettel jogosultak a családi pótlékra.

ez azt jelenti, hogy amennyiben a gyermek vér szerinti szülőjével együtt élő élettárs jogosult a családi pótlékra, akkor a családi kedvezmény szempontjából is jogosultnak minősül, így azt már év közben is érvényesítheti.

- b) a várandósság 91. napjától a **kismama és a vele közös háztartásban élő házastársa** (tehát az élettárs nem);
- c) **a családi pótlékra saját jogán jogosult** gyermek (személy), **vagy**– döntésük szerint – **a vele közös háztartásban élő hozzátartozói** (ideértve a gyermek szüleinek hozzátartozóit is) **közül egy**;
- d) **a rokkantsági járadékban részesülő magánszemély, vagy**– döntésük szerint – **a vele közös háztartásban élő hozzátartozói** (ideértve a gyermek szüleinek hozzátartozóit is) **közül egy**.

Az a) pont tekintetében a jogosultak körének meghatározásához a Cst. családi pótlékra vonatkozó rendelkezéseinek ismerete szükséges.

A családi kedvezmény érvényesítésének nem feltétele a családi pótlék folyósítása, ezért az a magánszemély is igénybe veheti a kedvezményt, aki bár a gyermekére tekintettel jogosult ezen ellátásra, de nem kéri/kérte a családi pótlék folyósítását. Amennyiben a magánszemély nem kérte a családi pótlék folyósítását és nem biztos abban, hogy fennáll-e a jogosultsága a családi pótlékra, akkor a kérdés megválaszolása érdekében célszerű felkeresni a lakóhelye szerinti fővárosi, megyei kormányhivatalt.

2017. január 1-jétől, a c)-d) pontok esetén már nem csak a közös háztartásban élő hozzátartozó, hanem a gyermek szüleinek hozzátartozója is jogosult lehet a családi kedvezményre. A módosítás indoka elég életszerű, ugyanis például az árva, családi pótlékra saját jogán jogosult gyermeket sokszor az elhunyt szülő testvére fogadja be a családjába, háztartásába. Ebben az esetben a nagynéni, nagybácsi nem tekinthető a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 8:1. § (1) bekezdés 1.-2. pontja alapján a gyermek hozzátartozójának, így a korábbi szabályok alapján, a saját jogán családi pótlékra jogosult gyermek nem engedhette át részükre a kedvezmény érvényesítésének jogát. A változásnak köszönhetően azonban 2017-től már jogosult lehet a szülő testvére is, hiszen ő a szülő tekintetében hozzátartozónak minősül.

2.2. Kedvezményezett eltartott és eltartott³

A családi kedvezmény összegét az eltartottak, illetve kedvezményezett eltartottak száma határozza meg. Az Szja törvény a következők szerint határozza meg az eltartottak, kedvezményezett eltartottak fogalmát.

Kedvezményezett eltartott:

- a) az, akire tekintettel a magánszemély a Cst. szerint családi pótlékra jogosult,

³ Szja törvény 29/A. § (4)-(5) bekezdései.

- b) a magzat a várandósság időszakában (fogantatásának 91. napjától megszületéséig),
- c) az, aki a családi pótlékra saját jogán jogosult,
- d) a rokkantsági járadékban részesülő magánszemély.

Eltartott:

- a) a kedvezményezett eltartott,
- b) az, aki a családok támogatásáról szóló törvény szerint a családi pótlék összegének megállapítása szempontjából figyelembe vehető vagy figyelembe vehető lenne, akkor is, ha a kedvezményezett eltartott után nem családi pótlékot állapítanak meg, családi pótlékot nem állapítanak meg, vagy a családi pótlék összegét a gyermekek száma nem befolyásolja.

A Cst. szerint a családi pótlék megállapításánál figyelembe vehető az, aki köznevelési intézmény tanulója vagy felsőoktatási intézményben első felsőfokú szakképzésben, első alapképzésben, első mesterképzésben vagy első egységes, osztatlan képzésben részt vevő hallgató és rendszeres jövedelemmel nem rendelkezik. E személyek a családi kedvezmény szempontjából eltartottnak minősülnek.

Az előzőekben meghatározott köznevelési vagy felsőoktatási intézményben tanulmányokat folytató gyermek eltartottnak minősül akkor is, ha a kedvezményezett eltartott után

- nem családi pótlékot állapítanak meg, mert például rokkantsági járadékban részesül;
- családi pótlékot nem állapítanak meg, például a magzatra vonatkozóan;
- a családi pótlék összegét a gyermekek száma nem befolyásolja, például tartósan beteg gyermek esetén, aki után emelt összegű családi pótlék jár.

A Cst. 12. § (2) bekezdés módosítása alapján 2018. január 1-jétől saját háztartásban nevelt gyermeknek kell tekinteni azt a gyermeket is, aki a szülő beleegyezésével vagy kérelmére részesül a Gyvt.⁴ szerinti átmeneti gondozásban. A leírtak szerint átmeneti gondozásba helyezett gyermek a családi kedvezmény szempontjából is figyelembe vehető.

2.3. Jogosultsági hónap⁵

A családi kedvezmény azokra a hónapokra érvényesíthető, amelyekben a jogosultság legalább egy napig fennáll. Jogosultsági hónapnak tekinthető az a hónap,

- a) amelyre tekintettel a családi pótlékra való jogosultság fennáll,
- b) amelyre tekintettel a rokkantsági járadékot folyósítják,

⁴ A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény.

⁵ Szja törvény 29/A. § (6) bekezdés.

- c) amelyben a várandósság orvosi igazolás szerinti 91. napot eléri, kivéve azt a hónapot, amikor a megszületett gyermek után a családi pótlékra való jogosultság megnyílik.

A családi kedvezményt a jogosult kizárólag azokra a hónapokra tekintettel veheti igénybe, amelyek számára jogosultsági hónapnak minősülnek. Ha a magánszemély olyan hónapokra is igénybe veszi a kedvezményt, amelyek már nem tekinthetők jogosultsági hónapnak, akkor az a kedvezmény jogosulatlan igénybevételének minősül.

Például, ha a gyermek leérettségizik és munkába áll, akkor családi pótlékot a továbbiakban nem folyósítanak utána, így a családi kedvezményre való jogosultság is megszűnik. Amennyiben a szülő a családi kedvezményt ennek ellenére továbbra is igénybe veszi a gyermekre tekintettel, akkor az jogosulatlan igénybevételnek minősül.

Mivel a bérbeadói tevékenység nem alapoz meg biztosítási jogviszonyt, ezért nem kerülhet sor a családi járulékkedvezmény érvényesítésére.

2.4. Igénybe vehető családi kedvezmény

2019-ben a kedvezményezett eltartottak után érvényesíthető családi kedvezmény havi összege:

- 1 eltartott esetén 66 670 forint;
- 2 eltartott esetén 133 330 forint,
- 3 (és minden további) eltartott esetén 220 000 forint.

Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a jogosultsági hónaponként igénybe vehető családi kedvezmény összege (családi kedvezmény keret) az eltartottak és kedvezményezett eltartottak számától függően a következők szerint alakul.

eltartott(ak)	kedvezményezett eltartott(ak)	kedvezmény összege	a kedvezmény összege adóba átszámítva
1	1	66 670 Ft	10 000 Ft
2	1	133 330 Ft	20 000 Ft
2	2	266 660 Ft	40 000 Ft
3	1	220 000 Ft	33 000 Ft
3	2	440 000 Ft	66 000 Ft
3	3	660 000 Ft	99 000 Ft

2.5. Felváltva gondozott gyermek⁶

⁶ Szja törvény 29/B. § (1e) bekezdés.

Speciális szabály vonatkozik azon elvált szülőkre, akik jogerős bírósági döntés, egyezség, vagy közös kérelem alapján gyermekeiket felváltva gondozzák, és ezáltal a családi pótlékra 50-50 százalékos arányban jogosultak.

A felváltva gondozott gyermek mindkét szülőnél kedvezményezett eltartottnak minősül, azonban a rá tekintettel megállapított családi kedvezmény összegét a szülő 50 százaléokban érvényesíthetik. A felváltva gondozott gyermek után a családi kedvezményt mindkét szülő, valamint a szülő új házastársa is igénybe veheti. A felváltva gondozott gyermekre tekintettel a szülők a családi kedvezmény közös érvényesítésére, megosztására egymás között nem jogosultak.

A leírtak példán keresztül bemutatva

Az elvált szülők közösen gondozzák a gyermeküket, és a családi pótlékra 50-50 százaléokban jogosultak.

Az apa új felesége két kiskorú gyermeket hozott az új házasságába. Az anya újonnan kötött házasságában született még egy gyermek.

Az apa családjában az eltartottak száma 3 fő, ezért a házastársával közösen jogosultsági hónaponként $(2 \cdot 220\,000) + (220\,000/2) = 550\,000$ forint családi kedvezményt érvényesíthetnek.

Az anya családjában az eltartottak száma két fő, a férjével közösen havonta $133\,330 + (133\,330/2) = 199\,995$ forint összegű kedvezményt érvényesíthetnek.

Fontos megjegyezni, hogy a kedvezményt mindkét szülő csak akkor érvényesítheti, ha a családi pótlékra jogosult. Például, ha a gyermeket felváltva gondozzák, azonban a családi pótlékot 100 százaléokban az anya kapja meg, akkor az apa nem érvényesítheti a családi kedvezményt, viszont az anya a teljes összeget igénybe veheti.

3. Családi járulékkedvezmény⁷

Amennyiben a jogosult családi kedvezmény keretét az összevont adóalapra tekintettel nem tudja érvényesíteni – mert a kedvezmény kerete több mint az adóalap – akkor lehetősége van arra, hogy az adóalapot meghaladó felettes rész 15 százalékát családi járulékkedvezmény jogcímen igénybe vegye a következőkben leírtak figyelembevételével.

A családi járulékkedvezményt az a magánszemély veheti igénybe, aki

- az Szja törvény szerinti családi kedvezmény érvényesítése szempontjából jogosultnak és
- a Tbj. szerint biztosítottnak minősül.

⁷ A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 24/A.-24/B.-24/C. és 51.-51/A.-51/B.-52. §-ai.

Tehát két fontos szabályt kell figyelembe venni, egyrészt azt, hogy olyan magánszemély veheti igénybe a kedvezményt, aki az Szja törvény szerint azt érvényesítheti, másrészt a kedvezmény érvényesítésére kizárólag a biztosított – például a munkaviszonyban álló – magánszemély jogosult. (Az adómentes, de járulékalapot képező jövedelmekkel összefüggésben családi járulékkedvezmény érvényesítése nem jöhet szóba.)

Például, nem minősül biztosítottnak a kiegészítő tevékenységet folytató (nyugdíjas) egyéni vállalkozó ezen tevékenységére tekintettel, ezért a kivétje, vagy átalányban megállapított jövedelme után fizetendő nyugdíjjárulékával szemben családi járulékkedvezményt nem érvényesíthet.

A családi járulékkedvezmény csökkenti a biztosított által fizetendő

- 4 százalékos természetbeni egészségbiztosítási járulék,
- 3 százalékos pénzbeli egészségbiztosítási járulék,
- 10 százalékos nyugdíjjárulék

összegét a felsorolás sorrendjében.

(A 1,5 százalékos munkaerő-piaci járulék összege nem csökkenthető a kedvezmény összegével.)

Fontos szabály, hogy a családi járulékkedvezmény érvényesítése nem érinti a biztosított társadalombiztosítási ellátásokra való jogosultságát és az ellátások összegét!

4. Családi kedvezmény igénybevétele⁸

A családi kedvezmény ugyanazon kedvezményezett eltartott után egyszeresen vehető igénybe.

Például a szülők közösen nevelik a gyermeküket, akkor mindketten jogosultnak minősülnek. Azonban a gyermek után megállapított havi 66 670 forint családi kedvezménykeretet mind a ketten külön-külön nem vehetik igénybe, csak közösen. Azaz havonta ketten együtt – döntésük szerinti összegben – 66 670 forint családi kedvezménykeretet használhatnak fel.

A családi kedvezményt a jogosult arra a hónapra tekintettel veheti igénybe, mely számára jogosultsági hónapnak minősül. Azonban – a törvényi feltételek megléte esetén – lehetőség van a kedvezmény közös érvényesítésére, megosztására.

4.1. Közös érvényesítés

⁸ Szja törvény 29/B. §.

Több jogosult esetén az adott jogosultsági hónap után járó családi kedvezményt a jogosultak közösen is igénybe vehetik, akár már év közben az adóelőleg megállapítása során, akár év végén a bevallásban.

Például, amikor a házaspárnak két gyermeke van, vagy az élettársaknak közös gyermekük van, vagy a kismama és a férje közösen érvényesíthetik a családi kedvezményt.

4.2. Megosztás

Ha az adott jogosultsági hónap után járó családi kedvezményre egy magánszemély jogosult, az őt megillető családi kedvezményt adóbevallásban megoszthatja a vele közös háztartásban élő, jogosultnak nem minősülő házastársával, élettársával, ideértve azt az esetet is, ha a családi kedvezményt a jogosult egyáltalán nem tudja érvényesíteni.

A jogosult nem oszthatja meg azon jogosultsági hónapokra eső családi kedvezmény összegét:

- amelyre vonatkozóan a gyermek után a családi pótlékot egyedülállónként veszi igénybe, ide nem értve, ha a jogosult a Cst. 12. § (3) bekezdése alapján minősül egyedülállónak,⁹
- amelyben a családi kedvezményt más jogosulttal közösen érvényesíti.

A közös igénybevétel és a megosztás fontosabb szabályait a következő tábla foglalja össze:

	Közös igénybevétel	Megosztás
Mikor lehet?	Év közben az adóelőleg megállapításakor, év végén a bevallásban	Csak év végén a bevallásban
Kivel lehet?	Jogosult a jogosulttal	Jogosult, a jogosultnak nem minősülő közös háztartásban élő házastárssal, élettárssal

A családi kedvezmény közös igénybevétele, megosztása az adóbevallásban független attól, hogy az adóelőleg megállapításánál mely jogosultnál történt annak figyelembevétele. Ettől eltérően nem változhat – az szja-bevallásban az évközi érvényesítéshez képest – a jogosult személye a családi pótlékra saját jogán jogosult gyermek, illetve a rokkantsági járadékban részesülő magánszemély esetén. Ebben az esetben év végén az lehet a családi kedvezmény jogosultja, aki azt év közben már érvényesítette.

⁹ Az egyes adótörvények uniós kötelezettségekhez kapcsolódó, valamint egyes törvények adóigazgatási tárgyú módosításáról szóló 2018. évi LXXXII. törvény 5. §-a módosította az Szja tv. 29/B. § (1b) bekezdését. A módosítás 2019. január 1-től hatályos.

Az év közben jogszerűen igénybe vett családi járulékkedvezmény végleges, ez az összeg év végén a bevallásban már nem módosítható.

Például, ha év közben az anya veszi igénybe a családi kedvezményt a három gyermek után, de a szülők év végén úgy döntenek, hogy két gyermek után apa kívánja azt érvényesíteni, akkor ezt megtehetik, azzal a feltétellel, hogy az év közben igénybevett családi járulékkedvezmény összege már nem adható át a másik szülő részére.

5. Adóelőleg meghatározása év közben

Az első házások kedvezményét és a családi kedvezményt (együttesen: kedvezmények) az arra jogosult év közben az adóelőleg megállapítása során is érvényesítheti.

A kedvezmények igénybevételének a menete a következő. A magánszemély adóelőleg-alapjából le kell vonni az első házások kedvezményét, majd a fennmaradó részt – annak mértékéig – csökkenti az igénybe venni kívánt családi kedvezmény összege. Amennyiben az adóelőleg-alap elfogyott, de van még felhasználatlan családi kedvezmény, akkor a különbözet 15 százaléka családi járulékkedvezmény jogcímén vehető igénybe, de maximum a családi járulékkedvezmény szempontjából figyelembe vehető járulék megállapított összegéig.

Az összevont adóalapba tartozó, munkáltatótól, kifizetőtől származó bevétel esetén a magánszemély a kedvezmények érvényesítésére, közös érvényesítésére vonatkozó adóelőleg nyilatkozatot adhat az adóelőleget megállapító munkáltató és a magánszemély részére az összevont adóalapba tartozó rendszeres bevételt juttató kifizető számára.

Amennyiben a jogosult magánszemély nem kívánja érvényesíteni a családi járulékkedvezményt, akkor az adóelőleg nyilatkozaton erről nyilatkozhat. Ha a jogosult ilyen nyilatkozatot nem tesz, az adóelőleg-levonásra kötelezett munkáltatónak, kifizetőnek a családi kedvezményt és a családi járulékkedvezményt is figyelembe kell vennie, a feltételek fennállása esetén.

Például

Egy magánszemély egy társaságnak ad bérbe egy ingatlant. Ebben az esetben a rendszeres bérleti díj után adóelőleget kell megállapítani a kifizetőnek (bérlőnek), amelynek megállapítása során figyelembe kell venni a magánszemély családi kedvezményre vonatkozó adóelőleg nyilatkozatát.

Amennyiben a magánszemély olyan kifizetőtől kap jövedelmet, amely nem minősül adóelőleget megállapító munkáltatónak, vagy rendszeres bevételt juttató

kifizetőnek, akkor ebben az esetben nem lehet a kifizetőtől a kedvezmények érvényesítését kérni.

Az első házások kedvezményére vonatkozó adóelőleg-nyilatkozatnak legalább a következő adatokat kell tartalmaznia:

- a nyilatkozó magánszemély(ek) nevét és adóazonosító jelét;
- a házastárs nevét adóazonosító jelét, valamint a kedvezmény közös igénybevételére vonatkozó nyilatkozatukat.

A családi kedvezményre vonatkozó adóelőleg-nyilatkozatnak legalább a következő adatokat kell tartalmaznia:

- a nyilatkozó magánszemély nevét és adóazonosító jelét;
- minden eltartott, kedvezményezett eltartott nevét, adóazonosító jelét, magzat (ikermagzat) esetében a várandósság tényére vonatkozó kijelentést;
- a nyilatkozó magánszemély adóelőleget megállapító munkáltatójának, rendszeres bevételt juttató kifizetőjének nevét (elnevezését) és adószámát;
- kedvezmény közös igénybevétele esetén a házastárs, élettárs nevét adóazonosító jelét, valamint a családi kedvezmény összeg vagy kedvezményezett eltartottak szerinti megosztását.

Miután a munkáltatónak, kifizetőnek a havi adó- és járulékbevallásában (1908-as bevallás) a családi kedvezmény igénybevételével kapcsolatban több adatot kell közölnie, ezért a következő adatokat is szerepeltetni kell a nyilatkozaton.

- a kedvezmény közös érvényesítésének tényét, annak arányát; közös érvényesítésnek minősül az is, ha a családi kedvezményre jogosult szülők úgy döntenek, hogy egyikük nem érvényesíti a kedvezményt, hanem a teljes összeget a másik veszi igénybe;
- annak közlését, hogy e személyek – ideértve a magzatot is – a tárgyhónapban eltartottnak, kedvezményezett eltartottnak, illetve felváltva gondozott gyermeknek minősülnek-e;
- a családi kedvezmény érvényesítésének jogcímét¹⁰;

A magánszemély adóelőleg nyilatkozatot adhat esetenként vagy az egész adóévre visszavonásig.

Amennyiben a magánszemély életkörülményeiben a kedvezmények igénybevétele szempontjából változás történik, akkor az adóelőleg-nyilatkozatot módosítani kell.

A gyermek megszületésekor nem kell új nyilatkozatot tenni, ha a magánszemély a családi kedvezményt már a magzatra tekintettel is érvényesítette.

¹⁰ Az Szja törvény 29/A. § (3) bekezdése szerint.

Az adóelőleg-nyilatkozat módosítása, új nyilatkozattétel szükséges például, ha az adózó nyilatkozott a kedvezmény érvényesítéséről és

- elvált,
- középiskolás gyermeke leérettségizik és a továbbiakban családi pótlékot nem folyósítanak utána,
- az egyetemista gyermek befejezi a tanulmányait és a fiatalabb testvér után folyósítandó családi kedvezmény megállapítása során őt már nem lehet eltartottként figyelembe venni.

Akkor is új nyilatkozatot célszerű beadni például a férjnek, ha két gyermek után érvényesített havi ($2 \times 133\,330 =$) 266 660 forint kedvezményt, de a felesége elérte a fogantatás 91. napját és erre tekintettel megemelkedik az általa igénybe vehető családi kedvezmény összege havi ($3 \times 220\,000 =$) 660 000 forintra.

Az adóelőleg-nyilatkozatok elérhetők a Nemzeti Adó- és Vámhivatal honlapján (nav.gov.hu) az „Adóelőleg-nyilatkozatok 2019.” menüben, illetve gyorsan elkészíthetők az új ADÓELŐLEG NYILATKOZAT ALKALMAZÁS használatával, amely a következő linken érhető el: <http://www.nav.gov.hu/anya>.

Fontos, hogy a magánszemély az adóelőleg nyilatkozatát jogszerűen tegye meg, ugyanis a valótlán nyilatkozatra tekintettel pótlólagos fizetési kötelezettsége keletkezik, továbbá a befizetési kötelezettség 12 százalékat különbözeti-bírság jogcímen kell megfizetnie. Ezt az összeget a bevallásban külön kötelezettségként kell feltüntetni és megfizetni. Nem kell a különbözeti bírságot megfizetni, ha a befizetési kötelezettség a 10 ezer forintot nem haladja meg.

Például

Az anya három gyermeket nevel, akik közül kettő a felsőoktatásban nappali tagozaton tanul, a legfiatalabb pedig végzős középiskolás. Az anya a középiskolás gyermek után – tekintettel a két egyetemistára – havonta 220 ezer forint családi kedvezményt érvényesíthet. A legfiatalabb gyermek júniusban leérettségizik, családi pótlékot júliustól már nem folyósítanak utána. Az anya csak szeptemberben nyilatkozik a munkáltatójának, hogy a családi kedvezményt a továbbiakban nem érvényesíti. Ebben az esetben két hónapig jogalap nélkül vett igénybe 440 000 forint családi kedvezményt.

Abban az esetben, ha az adóelőleg megállapítására a magánszemély kötelezett, akkor a magánszemélynek lehetősége van családi kedvezményt érvényesíteni az adóelőleg megállapítása során.

Például

Egy angoltanár nő adószámos magánszemélyként gyerekeket korrepetál (más jövedelme nincsen). A férjével két gyermeket nevelnek és a kedvezményt egyenlő

arányban közösen veszik igénybe. Január-március hónapokban a tanárnőnek havonta 140 -140 ezer forint jövedelme keletkezett.

Az első negyedévben 420 ezer forint jövedelmet szerzett, amit csökkenthet $(3 \cdot 133\,330 =)$ 399 990 forint összegű családi kedvezménnyel. Így az első három hónap után $(420\,000 - 399\,990 =)$ 20 010 forint jövedelme és $(20\,010 \cdot 0,15 =)$ 3 002 forint fizetendő adóelőlege keletkezett.

Azonban a tanárnőnek nem kell adóelőleget megfizetnie addig, amíg a fizetendő adóelőleg összege az adóévben nem haladja meg a 10 ezer forintot.¹¹

6. A családi kedvezmény érvényesítése és bevallása év végén

A családi kedvezményt a magánszemély a tárgyévi személyi jövedelemadó bevallásában is érvényesítheti, illetve itt kell szerepeltetni az év közben érvényesített családi járulékkedvezményt is. Ha az adózónak van rá lehetősége, akkor érvényesíthet járulékkedvezményt a bevallásban is.

Fontos! Családi kedvezményt az első házasság kedvezményével csökkentett összevont adóalap után lehet érvényesíteni.

Amennyiben a kedvezményre magánszemély jogosult, akkor azt közösen érvényesíthetik, valamint a jogosult a kedvezményt megoszthatja a jogosultnak nem minősülő házastársával, élettársával, ideértve azt az esetet is, ha a családi kedvezményt a jogosult egyáltalán nem tudja érvényesíteni.

A kedvezmény közös érvényesítésének, megosztásának feltétele az érintett magánszemélyek adóbevallásban közösen tett, – egymás adóazonosító jelét is feltüntetve – nyilatkozata, amely tartalmazza a kedvezmény összegének – az összeg vagy a kedvezményezett eltartottak számának felosztásával történő – közös igénybevételére, megosztására vonatkozó döntésüket.

A családi kedvezmény érvényesítésének feltétele a magánszemély adóbevalláshoz tett írásbeli nyilatkozata

- a jogosultság jogcíméről, és
- a családi kedvezmény megosztása, közös érvényesítése esetén erről a tényről.

A nyilatkozatban fel kell tüntetni – a magzat kivételével – minden eltartott (kedvezményezett eltartott) adóazonosító jelét, továbbá azt, hogy e személyek – ideértve a magzatot is – az adóév mely hónapjaiban minősültek eltartottnak, kedvezményezett eltartottnak. A családi kedvezmény megosztása, közös érvényesítése esetén a másik fél adóazonosító jelét is fel kell tüntetni.

¹¹ Szja törvény 47. § (9) bekezdés.

Ha a magzat (ikermagzat) felismerése az adóévi adó megállapítását követően történik, akkor a bevallással lefedett évre járó családi kedvezmény összegét a magánszemély az elévülési időn belül önellenőrzéssel érvényesítheti.

Fontos megjegyezni, hogy a várandósságról szóló orvosi igazolást a bevallás elévüléséig meg kell őrizni, mivel azt az állami adó- és vámhatóság az ellenőrzés során kérheti. A várandósságról szóló 2019. évi orvosi igazolást a bevallással együtt 2025. december 31-éig kell megőrizni.

Amennyiben a családi kedvezményre jogosult magánszemély vagy a kedvezményre szintén jogosult más magánszemély a családi járulékkedvezmény havi vagy negyedéves összegét jogszerűen érvényesítette, akkor a személyi jövedelemadóról szóló bevallásban a jogosult(ak) által, vagy a kedvezmény megosztásával érintett házastársak, élettársak által együttesen érvényesíthető családi kedvezmény összegét csökkenti az általuk együttesen igénybe vett családi járulékkedvezmény összegének az adó mértékére vonatkozó rendelkezés szerinti mértékkel elosztott része (667 százaléka).

A leírtak a gyakorlatban azt jelentik, hogy a bevallásban a magánszemélynek meg kell határoznia a családi kedvezmény adóévi keretét. Ezt kell csökkenteni a magánszemély, illetve más jogosult által – az adóévben – jogosan igénybevett családi járulékkedvezmény összegének 667 százalékaival.

A fennmaradó részt lehet a bevallásban igénybe venni, illetve közösen érvényesíteni, megosztani.

A leírtak példán bemutatva

A Kedves családban öten élnek. Anya (Orsi), apa (Oszkár) és a gyerekek: Csenge (19) Csilla (16) és Csaba (12). A gyerekek iskolába járnak, de Csenge júniusban leérettségizett és szeptembertől nappali tagozatos egyetemistaként tanul tovább. Ebben az esetben az eltartottak száma egész évben 3 fő, azonban a kedvezményezett eltartottak száma az első hat hónapban 3, a második félévben 2 fő. Így a családi kedvezmény éves kerete: $(3 \cdot 6 \cdot 220\,000 + 2 \cdot 6 \cdot 220\,000) = 6\,600\,000$ forint.

A munkáltatói igazolás alapján Orsi 2 400 000 forintot keresett. Adóelőleget nem vontak le tőle, illetve 135 000 forint járulékkedvezményt vett igénybe.

Oszkár 50 ezer forint összegben vett igénybe járulékkedvezményt.

A bevallásban a keretet csökkenteni kell Orsi és Oszkár által igénybevett járulékkedvezmény 667 százalékaival: $135\,000 \cdot 6,67 = 900\,450$, $50\,000 \cdot 6,67 = 333\,500$, $6\,600\,000 - 900\,450 - 333\,500 = 5\,366\,050$.

Ezt az összeget veheti igénybe a házaspár közösen a bevallásukban például úgy, hogy Orsi 2 399 550, Oszkár 2 966 500 forintot vesz igénybe.

7. A családi kedvezményre jogosultság külföldi magánszemély esetén¹²

Az egyenlő elbánás elve szerint a külföldi magánszemélyt nem terhelheti magasabb összegű adó annál, amelyet azonos jogcím esetén a belföldi magánszemélynek kell megfizetnie. A külföldi magánszemély az adóval kapcsolatos kedvezményeket, így a családi kedvezményt is igénybe veheti, ha összes jövedelmének legalább 75 százaléka Magyarországon esik adókötelezettség alá és ugyanolyan vagy hasonló kedvezményt ugyanazon időszakra más államban nem vesz igénybe.

Ebben az esetben összes jövedelemnek a nem önálló tevékenységből származó jövedelem és az önálló tevékenységből származó jövedelem (ideértve különösen a vállalkozói jövedelmet és a vállalkozói osztalékalapot vagy az átalányadó alapját), valamint a nyugdíj és más hasonló, a korábbi foglalkoztatásra tekintettel megszerzett jövedelem összege minősül.

Amennyiben a külföldi magánszemély az előzőekben leírtaknak megfelel, akkor a családi kedvezményre vonatkozó szabályokat megfelelően alkalmazni kell bármely külföldi állam jogszabálya alapján családi pótlékra, rokkantsági járadékra, vagy más hasonló ellátásra jogosult magánszemély (jogosult, eltartott) esetében is azzal, hogy

- kedvezményezett eltartottként az a magánszemély (gyermek) vehető figyelembe, akire tekintettel a családok támogatásáról szóló törvény megfelelő alkalmazásával a kedvezményt érvényesítő magánszemély családi pótlékra való jogosultsága megállapítható lenne;
- eltartottként az a magánszemély (gyermek) vehető figyelembe, akit a családok támogatásáról szóló törvény megfelelő alkalmazásával más magánszemély (gyermek) után járó családi pótlék megállapításánál figyelembe lehetne venni.

8. A korhatár előtti ellátásban vagy szolgálati járandóságban részesülő személyeket megillető családi kedvezmény

A korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény 5. § (1)-(2) bekezdése értelmében a korábban korhatár előtti öregségi nyugdíjnak, valamint szolgálati nyugdíjnak minősülő juttatásokat 2012. január 1-jétől korhatár előtti ellátásként, illetve szolgálati járandósággént kell folyósítani, amelyből az ellátás folyósítója főszabályként a személyi jövedelemadónak megfelelő mértékű adót von le. Az említett ellátások az Szja törvény 3. § 23. pontja alapján továbbra is nyugdíjnak minősülnek, ezért azok nem részei az összevont adóalapnak. Ebből

¹² Szja törvény 1/A. § és 29/B. § (5) bekezdés.

kifolyólag az említett ellátásokban részesülő magánszemélyeket megillető családi kedvezmény érvényesítésére az Szja törvény szabályait nem lehet alkalmazni.

A korhatár előtti ellátásban vagy szolgálati járandóságban részesülő magánszemély az őt megillető családi kedvezményt a korhatár előtti ellátásból, illetve a szolgálati járandóságból – a személyi jövedelemadónak megfelelő mértékben – levont összeggel szemben (legfeljebb annak összegéig) érvényesítheti az adóévet követő évben. Következésképpen a korhatár előtti ellátásban vagy szolgálati járandóságban részesülő személy – más, az összevont adóalapba tartozó jövedelem hiányában – év közben nem érvényesíthet családi kedvezményt.

A korhatár előtti ellátás, a szolgálati járandóság, a balettművészeti életjáradék és az átmeneti bányászjáradék eljárási szabályairól, valamint egyes kapcsolódó kormányrendeletek módosításáról szóló 333/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet¹³ 9. §-a szerint az ellátásban részesülő magánszemély a családi kedvezménynek megfelelő összeg folyósítása iránti kérelmet az adóévet követő év június 30-át követően nyújthatja be. A kérelmet a Magyar Államkincstár honlapján, valamint a kormányzati portálon közzétett adatlapon vagy elektronikus úrlapon a nyugdíjfolyósító szervhez kell benyújtani.

A kérelem alapján a nyugdíjfolyósító szerv a Kormányrendelet szerinti eljárás alapján megállapítja a magánszemélyt megillető összeget, amelyet a határozat véglegessé válásától számított tizenhárom napon belül folyósít.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal

¹³ A továbbiakban: Kormányrendelet.